

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๐

๑. ในอรรถกถาปาฐะว่า บัดนี้ เธอขอมทำนิมนต์นั้นให้เป็นธรรมชาติกำหนดได้ดีแล้ว ดังนี้เป็นต้น มีถ้อยคำวินิจฉัย ดังต่อไปนี้ ๑ อันท่านผู้บำเพ็ญเพียรนั้น พึงกำหนดนิมิตในชากนั้นให้ได้ด้วยดี คือกำหนดนิมิตตามที่ได้กล่าวแล้ว ๑ พึงตั้งสติให้ดำรงมั่นด้วยดีแล้ว น้อมนึกถึง (นิมนต์นั้น) ๑ เธอผู้ทำการน้อมนึกถึงซ้ำ ๆ อยู่อย่างนั้น พึงทรงจำไว้ได้ และพึงกำหนดได้อย่างแม่นยำ ๑ เธออื่นก็ดี นั่งก็ดี ในที่ไม่ไกลนัก ไม่ใกล้นัก แต่ชากศพ พึงลืมหามองดู กำหนดนิมิต ๑ พึงบริกรรมว่า อุทุมมคัม ปฏิกูลํ อุทุมมคัม ปฏิกูลํ ดังนี้ ลืมหามองดู และพึงหลับตาน้อมนึกถึง ๑๐๐ ครั้ง ๑,๐๐๐ ครั้ง ๑ เธอทำซ้ำ ๆ อยู่อย่างนั้น อุคคหนิมิต ขอมเป็นธรรมชาติอันเธอกำหนดได้ดีแล้ว ๑ ถามว่า อุคคหนิมิต ขอมเป็นอันผู้บำเพ็ญเพียรกำหนดได้ดีแล้วในกาลใด ? ตอบว่า ในกาลใด เมื่อเธอลืมหามองดู และหลับตาน้อมนึกถึง นิมิตขอมมาปรากฏเป็นอย่างเดียวกัน ในกาลนั้น นิมิตชื่อว่า เป็นธรรมชาติอันเธอกำหนดได้ดีแล้ว ๑ ท่านผู้บำเพ็ญเพียรนั้น ครั้นทำนิมนต์นั้นให้เป็นธรรมชาติกำหนดรู้ได้ดีแล้ว ทรงจำไว้ได้อย่างดีแล้ว กำหนดไว้ได้อย่างดีแล้วอย่างนี้ ถ้ายังไม่สามารถบรรลุถึงที่สุดแห่งภาวนา ในที่นั้นนั่นแหละได้ไซ้ เมื่อเป็นเช่นนั้นเธอแต่ผู้เดียวไม่มีสหายนสิการกรรมฐานนั้นนั่นแหละ ตั้งสติให้ดำรงมั่นด้วยดี มีอินทรีย์อยู่กับตัว มีความคิดไม่ไปนอกตัว พึงไปสู่เสนาสนะของคนนั้นนั่นแหละ ตามนัยที่กล่าวแล้ว ในกาลมานั้นแล ๑ อนึ่ง เมื่อออกจากป่าช้านั้นนั่นแหละ พึงกำหนดดูทางมาด้วยว่า เราออกทางใด ทางนี้ตรงไปทิศตะวันออก หรือว่าตรงไปทิศตะวันตก เหนือได้ หรือว่าตรงไปทิศเฉียง ก็หรือว่า ตรงนี้ไปทางซ้าย ตรงนี้ไปทางขวาและตรงนี้มีก้อนหิน ตรงนี้มีจอมปลวก ตรงนี้มีไม้ต้น ตรงนี้มีกอไม้ ตรงนี้มีไม้เถา ๑

๒. ความจริง วิรากรรมนั้น ท่านเรียกว่า มทนิมมทนะ เพราะความ
 เมาทั้งหลายแม้ทั้งปวง มีความเมาด้วยอำนาจความถือตัว และความเมาในความ
 เป็นชายเป็นคณ มาถึงวิรากรรมนั้นแล้ว ก็สร้างเมา คือไม่เมา ได้แก่หาเมา
 และเรียกว่า ปิปาสวินยะ เพราะความกระหายในกามทั้งหลายแม้ทั้งปวงมาถึง
 วิรากรรมนั้นแล้ว ก็ถึงซึ่งความปราศจากไป คือตกไป อนึ่ง เรียกว่า
 อาลยสมุคฆาตะ เพราะความอาลัยคือกามคุณ ๕ มาถึงวิรากรรมนั้นแล้ว ก็ถึง
 ซึ่งความถอนขึ้นหมด และเรียกว่า วัฏฏุปัจเฉทะ เพราะวัฏฏะอันเป็นไปในภูมิ
 ๓ มาถึงวิรากรรมนั้นแล้ว ก็ขาด อนึ่ง เรียกว่า คัณห์กษยะ วิราคะ นิโรธะ
 เพราะคัณห์มาถึงวิรากรรมนั้นแล้ว ข้อมถึงซึ่งความสิ้นไป สำรอกไปและดับ
 ไป โดยประการทั้งปวง อนึ่ง วิรากรรมนี้ เรียกว่า นิพพานะ เพราะ
 วิรากรรมนั้นออกไป คือสลัดออกไป พรากออกไปจากคัณห์หาอันได้นามว่า
 วานะ เพราะร้อยรัดไว้ ผูกพันไว้ เชื้อไว้ ซึ่งกำเนิด ๔ คติ ๕ วิญญาณฐิติ ๘
 และสัคคาวาส ๘ เพื่อความเป็นสืบๆ ไปแล ฯ อุปสมะ กล่าวคือพระนิพพาน
 อันท่านผู้บำเพ็ญเพียรพึงระลึกถึง ด้วยอำนาจคุณทั้งหลายมีความเป็นที่สร้างเมา
 เป็นคณเหล่านั้น ดังพรรณนามาจะนี้ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล ไทยเป็นมคธ

๑. อิทานิ โส ตํ นิमित्तํ สุกคหิตํ กโรตติอาทิสฺส ออํ วินิจฺจนฺยกา ฯ
 เตน โยคินา คสฺมี สรีเร ยถาวุคฺตนิมิตฺตคฺคาหฺวเสน สุญฺญํ นิमित्तํ คเหตฺตพฺพํ ฯ
 สตี สุปฺปญฺจิตํ กตฺวา อวาชฺชิตพฺพํ ฯ เอวํ ปฺนปฺปฺนํ กโรนฺเตน สาธุกํ
 อุปฺปาทเรตฺตพฺพญฺเจว ววฺญฺจเปตฺตพฺพญฺจ ฯ สรีโรโต นาติทฺฐเร นาจฺจาสนฺเน ปเทเส
 จิตฺเตน วา นิสินฺเนน วา จกฺขํ อุมฺมีเลตฺวา โอโลเกตฺวา นิमित्तํ คณฺหิตพฺพํ ฯ
 อุตฺตมฺมาตกํ ปฏฺิฏฺฐํ อุตฺตมฺมาตกํ ปฏฺิฏฺฐนฺติ สตฺกฺขคฺคํ สหสฺสสฺกฺขคฺคํ อุมฺมีเลตฺวา
 โอโลเกตฺพฺพํ ฯ นิมฺมีเลตฺวา อวาชฺชิตพฺพํ ฯ เอวํ ปฺนปฺปฺนํ กโรนฺตสฺส
 อุกฺคหนิมิต्तํ สุกคหิตํ โหติ ฯ กทา สุกคหิตํ โหติ ฯ ยทา อุมฺมีเลตฺวา
 โอโลเกนฺตสฺส นิมฺมีเลตฺวา อวาชฺชนฺตสฺส จ เอกสฺทิสฺสํ หุตฺวา อาปาถํ
 อาคจฺจติ ตทา สุกคหิตํ นาม โหติ ฯ โส ตํ นิमित्तํ เอวํ สุกคหิตํ กตฺวา
 สุปฺปาริตํ อุปฺปาทเรตฺวา สุววฺญฺจิตํ ววฺญฺจเปตฺวา สเจ ตคฺคฺเตว ภาวนาปรีโยสานํ
 ปตฺตํ น สกฺโกติ อถาเนน อาคมฺนกาเล วุคฺตฺนเยเนว เอกเกณ อทฺติเยน
 ตเทว กมฺมญฺจานํ มนสิกโรนฺเตน สุปฺปญฺจิตํ สตี กตฺวา อนฺโตคฺคเตหิ อินฺทฺริเยหิ
 อพฺพิคเตน มานเสน อคฺคฺตโน เสนาสนเมว คณฺตพฺพํ ฯ สุตฺตานา นิกฺขมฺนฺเตเนว
 จ อาคมฺนมนฺคฺโค ววฺญฺจเปตฺตพฺพํ เชน มคฺคเณ นิกฺขมฺนฺโตสฺมี ออํ มคฺคโค
 ปาจิณฺทิสากิมฺโข วา คจฺจติ ปจฺฉิมฺมคฺคฺตฺรทกฺขิณฺทิสากิมฺโข วา คจฺจติ วิทิสากิมฺโข
 วา คจฺจติ อิมฺสฺมี วา ปน จาเน วามโต คจฺจติ อิมฺสฺมี ทกฺขิณโต
 อิมฺสฺมิณฺจสฺส จาเน ปาสาณํ อิมฺสฺมี วมฺมิโก อิมฺสฺมี รุกฺโข อิมฺสฺมี คจฺจโน
 อิมฺสฺมี ลตฺตาคิ ฯ

๒. โส หิ ยสฺมา ตํ อาคมฺม สพฺเพปิ มานมทฺปฺริสมทาทโย มทา
 นิมฺมทา อมทา โหนฺติ วินสฺสฺสนฺติ ตสฺมา มทนิมฺมทโนติ วุจฺจติ ยสฺมา จ ตํ
 อาคมฺม สพฺพาปิ กามปิปาสา วินอํ อพฺภคฺคํ ยาคิ ตสฺมา ปิปาสวินโยติ วุจฺจติ

ยสฺมา ปน ตํ อากมฺม ปญฺจกามกฺขาลยา สมฺมุคฺชาตํ กจฺจนฺติ ตสฺมา
 อาลยสมฺมุคฺชาโตติ วุจฺจติ ยสฺมา จ ตํ อากมฺม เตภูมิกวณฺณํ อุปฺปจฺฉิขฺชติ
 ตสฺมา วณฺณูปฺปจฺเจโทติ วุจฺจติ ยสฺมา ปน ตํ อากมฺม สทฺทโส คณฺหา ขบฺ
 กจฺจนฺติ วิรชฺชติ นิรชฺชติ จ ตสฺมา คณฺหกฺขโย วิราโค นิโรธติ วุจฺจติ
 ยสฺมา ปเนส จตฺตโส โยนิโย ปญฺจ คติโย สคฺค วิณฺญาณภูตติโย นว จ
 สคฺคาวาเส อุปฺปายปรภาวาย วินนโต อากมฺมธนโต สํสํพฺพนโต วานนฺติ
 ลทฺธวโหหาราย คณฺหาช นิกฺขนฺโต นิสฺสํโฏ วิสํยุตฺโต ตสฺมา นิพฺพานนฺติ
 วุจฺจตีติ ฯ เอวเมเตสํ มทนิมฺมทนต์าทินํ กุณฺหานํ วเสน นิพฺพานสงฺขาโต
 อุปสโม อนุสฺสริตพุทฺโธ ฯ